

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8.
Telefon száma 55-58.
KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÖNK VISSZA.
CSAK BÉRMENYES LEVÉLEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Vidékre postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre ... 20 fr. | Egy negyedévre ... 5 fr.
Egy fél évre ... 10 fr. | Egy hónapra ... 1 fr. 50 kr.
Külföldre: 3 hónapra Németországba 6 fr. 70 kr.,
Franciaországba, Oroszországba, Görögországba, Spanyolországba, Svájcba, Romániába és Svájcba,
valamint az ottani országokba, melyek a posta-
szolgálatban tartózkodnak, negyedévre 3 fr. 20 kr.
Egy szám ára 6 kr.

EGYETÉRTÉS

Csávolszky Lajos
tulajdonos és felelős szerkesztő.

Kossuth Ferencz
főmunkatárs.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8.
Telefon száma 51-66.
HÍRDETÉSEKET ÉS NYILVÉLTÉRBE VALÓ
KÖZLEMÉNYEKET FELVEZŐ A KIADÓHIVATAL,
PÁRISBAN főgnyökösgéknél:
John F. Jones & Co. 31 bis, Faub. Montmartre,
Frankfurtban a M. Dabbe G. L. de Tarn.
Berlinben: Danneberg L. 1. Kaufhaus-Nr. 7.
Dobos M. údlat, L. Woltzke Nr. 6-8.
Hamburgban és Vögelz. L. Woltzke Nr. 10.
Moskva Rudolf Scherzer Nr. 2.
Oppeln A. Stubbels Nr. 2.
Schalk Henrik, L. Woltzke Nr. 14.
és valamennyi hirdetői iroda.

A helyzet rejtélye.

Megszavazták tehát a Bánffy ur önálló-közös vagy közösen önálló provizóriumát is. Az ellenzék sem emelt többé akadályt a javaslat gyors letárgyalása ellen, mert a legfőbb érdeké vált, hogy kijussunk abból az alkotmány-ellenes állapotból, mely január elseje óta remíti a jogfolytonosság szentségében hívó honfiakat. Az összes pártoknak számot kell most maguknak adniok arról, hogy a provizórium megszavazása milyen helyzetet teremt az Ausztriával való kiegyezési viszonylatokban és különösen, hogy milyen feladatokat hárít a kimért rövid idő alatt azokra, kik az ország érdekeit a bekövetkező megpróbáltatások tüzeiben bizony megővni akarják. Ebben a tekintetben a provizórium intézkedéseit két olyan részre lehet osztani, melyeket az időbeli meghatározás választ el. Az egyik rész a május elsejéig terjedő idő, a meddig a kormány még kísérletet tehet arra, hogy a közös vámtérület megújítására alkotmányos egyezséget hozzon létre. A másik rész az, a minék május elseje után kell következnie arra az esetre, ha a vámszövetség megújítására vonatkozó kísérletek sikerre nem vezetnének. Az első rész létszék sérüléséből és fenyegetéséből, de a körülményekből elég biztatót merítenk arra, hogy épen ezt a részt kevésbé fogantassák és ezért lényegtelennek tartanak.

Kétségtelenül méltatlan dolog, hogy mi Ausztria után futkosunk. Méltatlan, hogy a vámszövetség teljes lejártá után, melyet csak az osztrák pártok féltelen viselkedése idézett elő, most még az osztrák alkotmányosság betegységének szamaritanus apóliá tiszte vállalkozunk, és e miatt saját érdekeinket elhanyagoljuk, saját egészségünket kockáztatjuk semmi egyéb célért, csak hogy a beteg, ha fellabad, mint azelőtt, újra mi rajtuk élőködjük. Ha ezt a 67-es kiegyezés szelleme kívánja, mint gróf Apponyi magyarázta, ez igen súlyos tanúság a 67-es kiegyezés szelleme ellen, annál súlyosabb, mert gátolja, hogy épen a 67-es egyezségnek a mi javunkra szóló betűjét kelően felhasználjuk. De szerencsére az osztrák alkotmányosság betegsége ama krónikus nyavalyák közé tartozik, melyeket nem lehet rövid határidőre meggyógyítani. Elhiszszük, Bánffy Dezső véres verejtekkel fog dolgozni rajta, hogy az osztrák páciens mint szerződő félt talpra állítsa. De ha az osztrák alkotmányból a belső természeti erő kiveszett, mit ér Bánffy Dezső ezerjófúve? Annyi áldozatot Magyarország érdekében meg sem hozhat, a mennyi a jelen körülmények között elég volna arra, hogy a csehekét és a németeket az alkotmányos kizsákmányolásnak művelésére ellenünk összehozza. Legutóbbi tapasztalásai alapján megantathatták, hogy saját gazdasági érdekeinknek ama laza magyarázata, melyleleddig közös vámtérületet németizálni lehetett mázolin, a magyar parlamentben könnyű elfogadtatásra többé

nem számíthat. Az ország tisztában van vele, hogy a közös vámtérület gyarmati kizsákmányolást jelent rá nézve és lelkéből bizalmatlan minden törekvés iránt, mely ennek megvalósítását munkálja.

Bizrást várjuk hát a másik esetet, melynek fölfevére alapítja az új provizórium-törvényt a május 1-je után szükséges intézkedéseket. A kormány utastást nyert arra, hogy akkor a kiegyezési törvényben foglalt jogunk alapján az önálló gazdasági rend állandó szervezetét teremtsék meg. Mit jelent ez az állandó szervezet? Ez a nemzet főkérdése. A provizórium nagyon fatális vonása, hogy míg a képviselőház tárgyalásán átszűrődött, a kétség árnyába borult az, a mihez a kiegyezési törvény világos szavai szerint is, a józan ész legegyszerűbb következtetése szerint is teljességgel semmi kétség sem férhetett. Bánffy Dezsőből a nyilvános számonkérés és parlamenti ellenőrzés semmi módja nem bírta kicsikarni az egyszerű kijelentést, hogy az önálló rendezés végleges formája csakis az önálló vámtérület lehet. Nemesak nem mondta ezt, de úgy ő maga, mint hívei folyton olyan czélzásokat tettek, melyek inkább az ellenkezőt engedték és engedik sejtetni. Ezzel szemben allana az, hogy a provizórium idevonatkozó intézkedését saját pártjából többen és náluk még határozottabban ellenzéki szónokok is a kiegyezési törvénynek megfelelő értelmezésben részesítették, a miniszterelnök pedig ezt az értelmezést egyenest meg nem szófálta. A provizórium így a legszörnyesebb kétségűség jegyében jött a világra és a kormány szándékait mindenesetre a legjogosabb gyanyu terhe. Ugy jellemezhetjük a provizórium lapangó természetét, hogy egyik értelme, a jobb, a nemzethez van intézve, a másik értelme a bécsi intéző köröknek szól. Sajna, nagyon meggyőződünk mi mar arról, hogy valahányszor államférfiank a kettős fölfevések homályában szentekedtek, a tények később bekövetkezett világossága mindenkor a bécsi értelmezésnek adott igazat. Hisz az ilyen kettős értelmezést eleve is a bécsi hatalom félelme sugálja és persze a végső döntés mérleget annál inkább a hatalom karja nyomja le.

Alkotmányunk eszenévés volta, parlamentarizmusunk roppant gyengesége, kormányainknak végtelen szolgaisága van kifejezve az ily kettős értelmezés játékában. Tapasztaltuk ezt keserves megalázással már husz évvel ezelőtt, a mikor Bécsben a bosnyák okkupációt készítették elő, tapasztaltuk ezt most még mélysegebb megalázással, mert rá kellett jönnünk arra, hogy a kiegyezési törvénybe foglalt és királyi esküvel erősített egyik kétségtelen jogunknak kötelezővé vált érvényesítéséről, olyasról, a mihez kérdésnek nem szabad félnie, a kormány az egyszerű színváltást sem merheti megkezdésként.

Vigasztaljuk-e talán magunkat azzal a nagyszerű várakozással, melynek sejtelmeg gondolata most minden officiózus ábrázaton ragyog? Azt higyük-e mi is, hogy

az alkotmányos kétértelműség mögött ezáltal Bánffy Dezsőnek rendkívüli diplomáciai ügyessége lappang, mely szép szerivel, észrevétlenül hatol be Bécs büszke várába? Igen, a föllel való diplomácia, ez az a sötétből villamos sugárral vetített nimbus, melynek fényében Bánffy Dezső elhelyezkedett és melynek homályos alapjait szerepel a magát nullifikáló magyar parlament. De lehetne az ő diplomata talentuma még száz, or nagyobb annál is, a mit hívei szertelen képzelődése róla fölteszen, tökéletesen érteletlenül kellene válnia, mihielyest a pozitív törvény igazságát és a parlament méltóságát áldozták fel érte, vagyis épen azokat a tényezőket, melyeken minden alkotmányos kormányunk föllel való hatásra szükséges ereje és tekintélye alapul. Ha a parlamenti többség még ilyen bizalommal is tud viseltetni egy kormány iránt, ez csak nagyobb bizalmatlanságra ad okot az egész nemzetnek. Hogy pedig az alkotmányos kormányzatnak, valamint a nemzet és a korona közötti viszonyt ilyen diplomatikusan gyakorlata, mely telve a kétszínű eljárás bonyodalmaival és kulissza-mögötti játékok vezedelmeivel, hogy ilyes épen a parlament tudatos segítségével váljék lehetségessé, — ez valóságilag a mi régi, dicőségese alkotmányunknak teljes megfertőztetése. Egy parlament, mely Leporello szerepre vállalkozik és mint érdekelt bérszolgát sötét utakon bujkál, titkos folyosókon áll őrt, hogy urának gyanus éjjeli kalandját elősegítse, — ilyen példát is nekünk kell bemutatnunk a világnak!

Arról tehát, hogy milyen lesz a kormány irányzata a most alkotott provizórium kifejeztetésében, semmi esetre sem lehetünk optimista fölfevéssel. De mikor a provizórium anyagi és erkölcsi jelentőségét keressük, a kormány mellett nem felejtethjük el a nemzeti pártot, melynek az új törvény megalkotásában szinte domináló része volt, soha talán ellenzék párt olyan sajátosság magatartást meg nem tanusított, mint a nemzeti párt az alkalommal. Hagyján, hogy a törvényjavaslatot elfogadta, ha a közös 67-es elv megvadásának és a dualizmus fenntartásának vélt véle tartozni. Ez lehet elv kérdése. Volt azonban egy momentum, hol a nemzeti párt vezér szónokai országvilág előtt teljesen kiderítették a különbséget, mely a törvény magyarázatára nézve az ő világos, korrekt feltételek és a kormány furlagos szócsevarásai között létezett. Az a nemzeti párt, melynek igazi jellege az utóbbi időben épen a Bánffy-kormány ellen való személyes bizalmatlanság, sőt személyes harc volt, ebből a konstatació különbségből nemesak a bizalmatlanság semmi következtetését nem vonta le a kormány ellen, de egyenest arra vállalkozott, hogy a kormány nyilatkozatainak kétértelműségét és a törvényjavaslat szándékos fogyatékoságát saját garancziájával fedezze. A nemzeti párt oly következtetés maradt ebben a magatartásban, hogy mikor a függetlenségi párt

már nem is a törvény szövegében, hanem a ház külső határozatával kívánta megállapítani a kormánynak május 1. után való kötelezettségére nézve azt a világos értelmezést, melyet Apponyi kifejtett, — Barabás Béla indítványa szövezerint vette át ezt az értelmezést, a nemzeti párt ezt mint fölfevélet visszautasította.

A nemzeti párt komoly kommentártnak ajánlkozott Bánffy Dezső csőrés-csevarásai mellett, odatette jobbilletű giróját a kormány fölfele kétes értékű váltojára. Nehéz volna azokat a szálakat a napvilágra szétbontani, melyekből a nemzeti párt e lelki rejtélye összeszövődött. Csak nem mehetünk oly komikusnak képtelen fölfevést, hogy a nemzeti párt is különös tekintettel volt Bánffy csodás diplomáciai elvására, saját örökös bizalmatlansága ellenére ő is azzal a mérhetlen, minden törvény fölé emelkedő bizalommal gondolta a kormányt megfektetni, melylyel a kormány-párt épen mérhetlen szolgaiságát kívánta tanusítani? Hat higyük-e talán azt, hogy a nemzeti párt saját diplomáciai eljárásait követve, ő is a kulissza-mögötti fondorlatokat hajhászta, és mikor világosan beszélni látszott, csak másoknak ácsott vermet és szaporította a helyzet felszínére alatt rejlő álságokat? Vagy az volna-e a dolog nyitja, hogy a nemzeti párt akár magától a miniszterelnöktől, akár más uton in camera caritatis biztosítékot nyert a provizóriumjavaslatban foglalt kötelezettségnek teljesen törvényesről végrehajtásáról, olyan biztosítékot, melyben föllelűen megbizhatik, de melyről a parlamentnek és a nyilvánosságnak tudnia nem szabad?

Hm! ez az utóbbi fölfevés igen különös, mondhatjuk lehetetlen. Ha igaza volna is parlamentarizmusunk szempontjából, nagyon szégyenletes valami volna. Mégis nem tagadjuk, kedvünkre való volna, ha a nemzeti párt magatartásának rejtélyére itt találhatnók meg a megoldást. Jobb szeretjük, ha a nemzeti párt modulatáiból vonhatunk kedvező következtetést a kormány szándékaira, mintha a kormánynek gesztusaiból kell kedvezőtlenül magyaráznunk a nemzeti párt fordulatát. De akár nyert a nemzeti párt külön garancziát arról, miképp fog a kormány eljárni az eselben, ha május 1-ig az osztrákokkal való meg egyezés nem sikerül, akkor nem nyert, a nemzeti párt maga mindenesetre garancziát vállalt a nemzet előtt a helyes és törvényes eljárásról. Ez meggyűjtő hatással lehetett a kedélyekre. Föltélen zálognak kell ezt tekintünk arra nézve, hogy ha a kormány a törvényes előzmények bekövetkezése után is május 1-en tul kibúj-nék az önálló vámtérület megvalósításának kötelezettsége alól, akkor a nemzeti párt azzal a lázíg fokozott érrellyel, melyet a család és megszegésének keserűségének benne keltenie kell, oda fog csatlakozni ahhoz a táborhoz, mely a nemzet legszentebb jogáért és legnagyobb érdekeért a végső elzártság minden képességét és minden áldozatát fogja a harc tűzébe dobni.

Budapest, január 10.

Az ülésszak bezárása.

Az országgyűlés mostani ülésszakát — mint a Bud. Tud. értesül — az eddigi rendelkezések szerint már a legközelebbi hétfőn zárják be és az új ülésszakot kedden nyitják meg. A ház megalakulása után már peatlakoz egy hétre, azaz e hó 21-én kerül tárgyalás alá az újoncossági törvényjavaslat.

Az engedetlen Fiume.

Fiuméből jelentik táviratban: A reprezentanza ma este tartotta elnökválasztó ülést, mely azonban az újonnan megválasztott podesztia és a képviselőtestület ritenskedése következtében, annak feljegyzésével végződött. Az ülésen az elnöki széklet Cante Corinók betegkedése miatt Domini Vizeze foglalta el, a ki a jegyzőkönyvet felolvastatván és hitelesítetve, haromtagú bizottságot küld ki a kormányzóhelyettes meghívására. Gróf Szapáry kormányzó ugyanis tegnap este elutazott amaz igertel, hogy holnap reggelre visszatér s ezért a mai ülésen meg dr. Gaál Tibor kormányzóhelyettesnek kellett elnökölni. A diszmagyarban belépő Gaál Tibor kormányzóhelyettes a városi képviselő felállással fogadták. Gaál elfoglaltan az elnöki széklet, abbéli örömeinek ad kifejezést, hogy módjában van a reprezentanzát kormányzóhelyettesként üdvözölni. Ezután felolvastatta a napirendet és a statutumnak az új képviselőket eskütelétele vonatkozó 47. §-át. Mielőtt az eskütelételektől fogógnak, Walluschny hirtelen feláll és beszédet mond.

„Azért gyűltünk egybe, — ugymond — hogy esküt tegyünk, hűséget esküdjünk a királynak és statutumunknak. Ez azonban csak úgy tehető, ha az ülésszakot szertelenséggel megőriztük: mert mint mondania a nép, mely bennünket beválasztott, ha jogait konfiskáltatni engednők. Azt mondja, hogy Fiume külön teste a magyar koronának s így a magyar kormányban nincs joga a reprezentanza megkérdése nélkül törvényt behozni és kijelenti, hogy a közigazgatási bizottság tagjait nem választják meg.”

A karzat Walluschny beszéde alatt ismételen hangos felszólításokat hallottak. Gaál Tibor kormányzóhelyettes hidegen, nyugodtan hallgatta Walluschny kitörését és egy szót sem szólt az eskütelételekkel. Az újonnan megválasztott képviselők mind az elnöki emelvény elé sereglettek; a jegyző felolvasta az esküformulát, a képviselők felemelt jobban utána mondták az esküt s ezután névszerint felhíva alapján sorban kezdték nyújtották Gaál kormányzóhelyettesnek.

Ezután következett az elnök, vagyis a podesztia-választás. Gaál kijelölte a szavazatszedő bizottságot. A titkos szavazás megtörténtén, kitűnt, hogy Mayländer 43 szavazattal, tehát túlnyomó többséggel ismét megválasztották. Harom szavazat dr. Vio Antala esett, nyomozó szavazólappal úresen adtak be. Midőn a kormányzóhelyettes Mayländer megválasztását tudalta, a képviselők és a karzat frenetikus tapsba és erívába tört ki. Erre a kormányzóhelyettes felszólította Mayländer, nyilatkozott, hogy e tisztos állást elfogadja-e. Mayländer mely esend közepette kijenti, hogy örömmel elfogadja, de az új törvényeknek semmi esetre sem esküdtetnek engedelmességét, mert nem kérdezték meg a reprezentanzát, hogy azokat behozzhatják-e. (Frenetikus taps.) Dr. Gaál Tibor kormányzóhelyettes erre így válaszolt:

„Mint hogy nem vagyok felhatalmazva ily feltételes kijelentés elfogadására, torábbi felsőbb intézkedésig feljegyztem a reprezentanzát.”

Gaal elnök felelelkedik: Walluschny odakiált: Hat a két aienök választása? Gaal szárazon visszafel: Azt majd csak ezután! s ezzel elhagyja a termet. A reprezentanza tehát Bánffy miniszterelnök további intézkedéseig feljegyzetelt.

A lombik-ember.

Schenk doktor korszakalkotó felfedezése, ha tényleg valóságos alapok a hírvesztés tudós állítása, óriási társadalmi átalakulások fog előidézni. Most, hogy még nagyon bizonytalan a születendő egyén nemi fejlődésére való hatás lehetősége, korai volna hosszús, tudományos és társadalmi fejtegetések ereszkedni. A bécsi embriológiai intézetek világra róptott hír egy más kérdés irányítja a figyelmet. Minden lény, mely a fejlődés megértéséhez közelebb visz, egyszerűsággal feléje az a koncepcziót, mely e procezzus megoldottságából következik. Ha ugyanis tudjuk az állat kifejlődésének folyamatait az embriótól az egyéni, onként felvetődik a mesterséges állat s ennek kapcsán a homonculus fantómja, mert mihielyt azok az élet-tani folyamatok, melyek az állati lényt felépítik teljesen, utolsó apró részletig meg vannak fejltve, akkor — legalább teoriában — megvalósítható a fantom. Bárha manapság nem lehet komolyan beszélni a középkori alkimisták e tárgyra vonatkozó okoskodásairól, mégis kétségtelen, hogy Schenk felfedezése egy lépés a valószínűleg soha el nem érhető cél felé s így felszínre hozza ezt az érdekes témát, mely manapság olyan ritkán kezezi szövegű tárgyát, de a melynek messze visszanyúló története és irodalma van.

A tudomány gyakran magára öltötte az ámitás köntösét, hogy áruhában belejutván a hit, a misztérium, a babona birodalmába, itt a kellő percben hűdítógaz lépjen fel. A középkor tudományosságára is a megalkuvás családja mezt öltötte magára. A skolasztikus hittudomány uralkodott akkoriban a tudomány minden ága fölött s csak azt engedte felvirágozni, a melyek szolgálatába állított. Azokat a tudományásokat, melyek természetükönlgovja ellenesei minden természetnek, melyek feladata a természet titkait nem kishaszálni, hanem földeríteni, szintén nem jelenhettek meg igazi mezükből valódi ezíjjaik bevállalásával, hanem alkalmazkodtak a korszellemhez és szolgáltak azt, minék megdöntésre volt tulajdonképpen ezíjja, a babonát, a misztikusban való hitet. Így az asztrológia sokáig szolgált, mint asztrológia, jövőné mondásra és időjárásra lealacsonyítva az emberek butaságát, melynek ép

ugy szolgálja, gyakran kizsákmányolója volt a kéna hírűt elődje, az alkimia.

Az alkimiainak, ennek az arab eredetű tudományának az arany készítése, a bőségek kövén kívül soha meg nem oldott, de egyre feszegetett kérdése volt a homonculus, a lombik-ember. A homonculus a latin homo (ember) kicsinyített alakja, annak az egyéneknek a neve, ki valami üveg vagy cserépgömbből jó napvilágra.

Ennek az utópisztikus agyremek ép akkora mulja van, mint az őt dajkáló áltudományok. Már Hippokratés megemlékezik róla és nem ad neki több mint négy-ötzáz évet, melyen belül meg fog valósulni. E hírvetés görög tudós nem sejtette, mily erős zár alatt tartja a természet az ő megfíjethetetlen titkait. Mily után kellett megtenni a tudományának, nem hogy Hippokratés álma megvalósuljon, hanem csak hogy az örök titok kapuján azt a halk kopogtatást megtehessék, melyet Schenk találmánya jelent.

Mindazok, a kik Hippokratés után az alkimiait üzték, megpróbálkoztak a homonculus megoldásával. De mivel ez ellenkezett a biblia tanításával, meg aztán nem ígért oly nagy anyagi hasznot, mint például az aranyasítás, vagy az örök ifjúságot adó bőségek kövén felfedezése, a homonculus megfíjése inkább csak a titkos laboratoriumok melyén dolgozó alkimistákat izgatta.

Az első, a ki Hippokratés után komolyan és nem homályba burkoltn beszélt róla, a XIII. század leghírűsebb alkimistája, Albertus magnus, Albrecht hollstadti püspök. A „De compositione rerum“ című munkájában többek között ezeket mondja a homonculusról: „Mihelyt tudni fogjuk, hogy jön létre a szerves alkotmány, tehát az emberi állat is, teoriában mi is építhetünk föl olyat. Az emberi tudományosságtól függ, hogy képes-e azt megvalósítani, melynek receptjét megszerzte a természet titkai közül.”

Albertus magnus maga is megpróbálkozott a homonculusal, de az akkori alkimia elveit követve, nemesak hogy nem is közelíthetett a célhoz, de még világosabbá és tudományosabbá se tette a kérdést. A kik utána próbálkoztak meg, mindannyian a lehető legnevetesebb módzerekkel igyekeztek a lombikembert előállítani. Tulajdonképp nagyobbára mind szélművészek voltak,

a kik tisztában voltak kísérletük hiábavalósága felől, de tudományos nimbuszuk gyarapítása érdekében egy komolyan ámitották a népet.

Rogerius Baco és Aquinói Szent Tamás, a kik szintén emsérték az alkimiait, a homonculusal csak irodalmilag foglalkoztak. Előbbi megemlít, hogy a keresztés háborúk alatt dírtaban volt a szent földre eréklyél vinni egy ismeretlen vegyi összetételű anyagból készült emberkét, mely állítólag egy rosszul sikerült homonculus volt. Ez az eréklye megválté a tulajdonosát, s ezért fejedelmek, hatalmas urak, kik megszerzhették maguknak a drága cseesebécst, csak úgy törték magukat utána. Hogy egy eféle bábszerű limlomra rá lehetett lögni az abbamardit homonculus jellegét, annak az a magyarázata, hogy az alkimisták legveremesebb reményeikben sem hitték abban, hogy miként egyszer Minerva a Zeusz lejtéből kész fegyverzetben pattant ki, azonképen a mesterséges ember erős egészséges emberként fogja szétesíteni a lombik falait. Már a homonculus név mutatja, hogy valami gyarló, kicsi, mintegy megleházi produktumról van szó. Régi képeben látható a homonculus lerajzolja: gyenge izomzatú, vézna, nagy fejű, igazi szörnyűlőthöz hasonló emberke, a kin mintegy meglátszik, hogy mesterséges után uheleték bele azt az életnek nevezett benső energiát, a mi tagjaiban végigárad. Ez természetes csak fölfevés, melyben azonban már benne van az a nevetéses, tudatlan egygűység, melylyel a természet legrejtettebb titkait megfíjteni vélték.

Nagy, világrázóító botrány löse volt a homonculus révén Le Car francia alkimista, a ki VII. Károly udvarában foglalta el az udvari alkimista állását.

Ebben az időben minden magára valamit tartó fejedelmi udvarnak meg volt a maga asztrológusa és alkimistája, a kik aztán aranyat kerestek, kuttatták a bőségek kövét, idől jósoltak, titokban pedig veszedelmes és erkölcsleg is tiltott kuzakkalással és más nem nagyon tudományos dolgokkal foglalkoztak. Egy Lullus Raimundusz nevű ember állítólag hat millió aranyat készített Edward angol királynak, a mire aztán megint emelkedett az alkimisták értéke.

Le Car azonban nem tudta beváltani a hozzá

fűzött reményeket. Az aranyasítás sehogy sem sikerült. Ekkor állott elő azzal a mesével, hogy nincs ideje az aranyasítással foglalkozni, mert egy sokkal fontosabb kérdés: a homonculus foglalkoztatja. VII. Károly rászédelte magát és Besancon mellett egy kastélyt jeltölt ki számára, hogy kísérletét ott bekeben folytathassa. Le Car azonban ebből a kastélyból nem a tudomány csarnokát, hanem inkább vidám hajlékot csinált. Szerencsétlenségére a vallási fanatizmus felzavarta az idilli tányát. Le Car zsidó volt, sokat érintkezett a környék nözeményeivel, s különösen igyekezett fertantani titokzatos kutatása által szerzett nimbuszát. Csakhamar az a hír terjedt el róla, hogy az emberi test minden részét fölfejtette, osszerakta már különböző anyagokból, a görebében készen is van már a torzított ember, de élet nincsen benne, mert nincs vére: vért tudniülk Le Car nem tud előállítani. Ezért ugy akar segíteni a liányon, hogy élő ember véret akarja átömlesztetni a homonculusba. Hogy zsidó ember létére ehhez keresztény vért tesz, az természetesen túnt fel, s így rövid idő alatt nagy lett a forrongás az egész Franche Comptelban. Le Carnak menekülni kellett a vallási fanatizmus elől, de távozása előtt — mint későbbi irataiban kijelenti — szétrombolta a már csaknem kész homonculusát. E valóban kar, különösen azért, mert a szerencsés feltaláló ezután tudását nagyon is véka alá rejtette.

Az új korban mind ritkábban lép előtérbe a homonculus kérdése. Az asztrológia és alkimia meg virágzik, hiszen Kepler időjárásölölöl és Wallenstein csillagásza Seni minden esztanapja előtt jelentést tesz a konstellációkról és Rudolf császár Prágában jobban érdeklődött a sárga fém, mint a magyarországi ügyek iránt, de a lombik ember mindinkább leiszor a napirendről. Az emberek érezték, hogy ezt a titkát a természet nem egyhamar engedni magától elragadni s így felhagytak a keresésével.

Még egyszer jelenik meg ez az utópisztikus álom az alchimiai irodalomban, még pedig egy magyar alkimista, valami Laszky Gábor könyvében. Az újkor kezdetén egyáltalában sok magyar tudós foglalkozott alkimistával, így Erdély Lukács, Gajda Péter s mások. Laszky könyve több keleti, arab

tudósi ismertét s leírja azt a theoretikus módszerrel, melylyel ezek a teremlést utánozni akarták. Ezután aztán elhalgatót a homonculus komoly tárgyalása: s az egész fantom elfoglalta méltó helyét a négytízötletű órák, az órák mozdony és egyéb behízyonított lehetelenségek társaságában.

Most azonban, hogy Schenk doktor egy újabb felfedezésével állított szízekbebe szoritotta a kört, melyen belül a nagy ignorabimus, a létnek titka feltelik, időszerűnek találtuk ezt az ábrándot felemlíteni, mely bár gyakorlatilag valószínűleg sohse valósul meg, emellettlyé tényleg utolsó konzekvenciája azoknak a megismerendő természeti procezzusoknak, melyeknek egyikét most dr. Schenk megfíjtelnek véli.

NEHÉZ ÁLMOK.

REGÉNY. 33

IRTA: SZOLOGUB.

Az asszonyok közt felénk kiállások és csendes inakdozás lön hallható. Login kiment a városból, végig az országúton. Csöndes volt és sötét. Gyorsan ment, a szél halkán fúyótt a füle mellett és bus dalokat dudorászott. Gondolatok és álmok rajzoltak Login fejében, töredező és összefüggés nélkül, mint az apró tavaszí jég. Elhaladt néhány verszetet, aztán visszatért a városba s nem érzett jóformán semmi irádságot. Ejtél már régen elmult. A város aludt. Az utcákon nem volt egy lélek sem. A mint Login egy utcán átvágott, mely apró kavicsos volt borítva, láda megboltott egy kőbe, körülnézett. Nem messze oda volt az Andorszersky háza. Login fölvette a követ s nevetéses ment a házhoz. Az ablakok sötétek voltak. Főlemelte karját s odavágta a követ Andorszersky házhozájának ablakához. A betört ablak csörmpölése kihallott az utcára.

Login gyorsan eltávozott. Már befordult az első szögletnél s még mindig szaporázta lépteit. Szíve hevesen dobogott. Gondolatái azonban egy pillanatra sem álltak meg e nevetéses cselekményénél, csakhogy folytatosan ott csengelt a füleiben az üveg éles nevetés csörmpölése, a mint az cserpepekben hullott szét s a nevető hang úgy hangzott, mint a kétségbeesés.

A miniszterelnök bécsi utja. Báró Bánffy Dezso miniszterelnök, a ki — mint megírtuk — ma délután érkezett Bécsből Budapestre, az osztrák fővárosban megtette szokásos újvívi látogatásait az uralkodóház tagjainál. A miniszterelnököt a látogatásoktól eddig a képviselőházi provizorium-vita tartotta vissza.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése jan. 10-én.

Izgalmas jelenettel kezdődött a mai ülés.

Rohozay Gedeon tudvaleg annak idején, még a decemberi általános vitában, erős szavakkal emlékeztetett meg Sima Ferencnek, a mezei munkásokról szóló törvényjavaslattal szemben elfoglalt álláspontjáról s e közben egy czélszerű téve Simára, azt mondta róla, hogy „nem számít.” Most szombaton, újra felvetvén a munkástörvény tárgyalása, Sima mindjárt a részletes vita első pontjánál, a czímmel felszólalt s reflektálva Rohozay szavaira, azokat visszautasította s azt mondta Rohozay Gedeonnól, hogy csak a *körtv. asztalnál* számít. Rohozay akkor nem volt jelen s így ma akart válaszolni Sima e támadására mindjárt az ülés elején.

A tanácskozó teremben rendkívül kevesen voltak s Rohozay az első padban a szélső jobban, Csérossy háznagy mellett ült. Rögtön a tárgyalás elején felemelkedett, hogy válaszoljon Simának. Alig hogy felemelkedett, észre lehetett venni, hogy rendkívül sápadt s a hangja reszket. Altalában a beteg ember benyomását keltette. Halkan felolvasta a képviselőház naplójából a Sima beszédének rész vonatkozó részét, aztán meg akarta tenni a megjegyzéseit. De alig mondott egy pár mondatot, elakadt a szava, révetegen tekintett maga körül. A jelenet rendkívül kínos volt, többen ijedten emelkedtek fel, Rohozay István jegyző az elnöki emelvényről szaladt le egy pohár vizet!

— Bocsánatot kérek... majd maskor szölk... most elszedltem... szólt Rohozay s leült halothalványan. Ekkorra az egyik szolga vizet hozott be s Rohozay felhajtva a pohár vizet, észrevehetően jobban lett.

Sima Ferenc szólt most fel személyes kérdésben s kijelentette, hogy *sajnája*, ha Rohozay az ő szavaiban sértő szándékokat talál.

Rohozay ekkor már némileg jobban volt s már-már felkelt, hogy válaszoljon. De szomszédjairól értesülve, ezután még egy ideig a teremben maradt, aztán kiment barátival a folyosóra. A munkástörvény általános vitája ezután meglehetősen deprimit hangulatban folyt tovább s a vita folyamán a ház ma is több módosítványt fogadott el.

A vitában Darányi Ignác miniszternek s Szily Pongrácz előadónak kívül résztvettek ma: Kossuth Ferenc, gróf Károlyi Sándor, Visontai Soma, Molnár apát, Pichler Győző, Hentaller Lajos, Kristóffy József, Rigó Ferenc, báró Harkányi, Makfalvy stb.

A szokásos déli szünet után Rohozay Gedeon ismét felszólalt s Simának válaszolt, miközben a lovaság elégtételadásról beszélt Simának. Erre az előző figyelemre, hogy lovaság eljárások tárgyalásának nem tartozik ide. Sima is válaszolt aztán Rohozay szavaira röviden s ezzel ez az ügy is befejeződött.

A vitában ma az 58. §-ig jutottak s így holnap valószínűleg letárgyalják a 80 §-os javaslatot.

II.
Elnök: Berzevics Albert.
Jegyzők: Nyegre László, Molnár Antal és Rakovszky István.
A kormány részéről jelen vannak: báró Bánffy Dezso miniszterelnök, Darányi Ignác és Wlassics Gyula.
Elnök: Az ülést megnyitja.
A jegyzőkönyv hitelesítik.
Elnök: Bemutatja Estergom és Borsod vármegyék közönségének feliratait, a Gellérthegyen létesítendő pantheon ügyében.
Következik a munkások és a mezőgazdasági munkások közötti jogviszonyok szabályozásáról szóló törvényjavaslattal folytatásának folytatása és pedig a 25. §-ról.

A 25. §-ról.

Rohozay Gedeon: A munkás törvényjavaslattal részletes tárgyalását a czímmel Sima képviselő ur az én személyem tárgyalásával kezdte meg; legyen szabad nekem röviden e 25. §-ról a képviselő urnak személyesen vonatkozó jelentését reflektálnom. (Halljuk! Halljuk! Jóhallg!) Sajnádom, hogy nem lehetett itt a szombati ülésen, mert mindenesetre rögtön válaszalom volna a képviselő urnak, de így bátor leszokt az ma megtenni. (Halljuk! Halljuk! Jóhallg.) Tény az, hogy én a munkástörvényjavaslattal általános tárgyalásnál azt a kifejezést használtam, hogy két képviselő ur foglalt el ellentétes állást: az egyik számít, a másik nem számít. En ugyan nem neveztem meg a képviselő urat: a képviselő ur magára vette, úgy is volt, a képviselő urra vonatkozott. Hogy én jogosan tettem-e ezt, nem vitatom, de az indoka ennek főleg az volt, mert a képviselő ur közvetlen azelőtt pár nappal, mikor én személyesen nem voltam jelen Pesten, csak a hírülközlő olvasom, e javaslatról általában oly indoklással szölk, melyet én egy bizonyos ponjt veszednek tartottam és nagyon is nem helyesletem. Nekem az a természetem, hogy egynemű kimondok mindent. Lehet, hogy ez nagy hiba részéről és látszólag talán jobban süjt, mintha én más talán keztyűt kézel fogja meg azt, a mi elleni intéződni támadásnál nincs túrelmem arra, hogy keztyűt húzzak. A képviselő ur azonban reflektált szavaira és én is viszont válaszalom, sőt ugy emlékszem, hogy az elnök részéről egy nem is annyira figyelmeztetés, mint rendreutastás történt az én kifejezéseimre.

A tegnapielőtti ülésen Sima képviselő ur a következőket mondta — nem akarom előlőri kezdeni, hanem a naplóra hivatkozom (olvassza): Rohozay Gida t. képviselő ur véleménye szerint én vagyok az, a ki nem számít. En az igen t. képviselő urnak ugyanis mint társadalmi, ugys mint politikai numerust elfogadom, hanem, ha az ő beszámíthatóságát akar politikailag, akár társadalmilag veszem is, és hogyha ő megengedte magának azt a bátorságot itt a parlament színe előtt, hogy képviselő-társait taksálja: számitanak-e, vagy sem, akkor az igen t. képviselő urral szemben csak egy válaszom lehet, és pedig az, hogy ő a magyar közéletnek a szemében számít a jelen és a körtv. asztalnál, de másutt számba nem jöhét. (Mozgás a jobboldalon.) stb.

Ez a beszéd száraz tényállítás. Tény az, hogy én a képviselő urat, lenn, megsértettem. A képviselő ur engem ugyanolyan értelemben szándékozott megsérteni, de egyet-mást a képviselő ur nem vett észre... Ő maga természetesen nem beszéltem, hanem a társadalom nevében beszéltem, de ugyanakkor, midőn én mondtam azt, hogy a képviselőháznak senkinek szölk, hogy elhagyja a képviselőházat; ez maga Sima Ferenc képviselő ur elárulja... midőn arra hivatkozik, hogy nem volt itt észrevétel, akkor a midőn én önmek ezt mondtam... akkor pedig, midőn a képviselő ur nekem viszonzás-képen kivittes gyantát felett: a képviselőháznak ugy jobb, mint baloldalon mozgás halasztott; ez nem helyesletem, de helyesletem az elnöki figyelmeztetés, ugys a jobboldalon, mint a baloldalon. T. ház, én ebből azt a következtetést vonom le... és a képviselő ur ebből azt következtet, hogy a mit én mondtam, talán... (Szólok elhallgat, hosszabb szünet.) Felváltva... (Szólok van. Tessek leülni.) Azaz azt akartam mondani, hogy egy szerkeszt, ha valakit... beszélteben látszólag megsértetek, nem az a fődolog; hogy az a képviselő... (Szólok ismét elhallgat.) (Szünet.) Bocsánatot kérek, nem bírom folytatni, elszedltem, majd később fogok hozzászólni...
Elnök: Mindenki tudja azt, hogy én elvi álláspontom mellett markans, rideg és akuit nem ismerő, szökimondó képviselő vagyok, de képviselőtársaim személye iránt egyenlőn mindig kiméletes és egyáltalán tartózkodom attól, hogy egynekre való hivatkozással bármily sértő kifejezést használjak. Rohozay t. képviselőtársammal szemben is pusztán csak az ény-szerített felszólalásra, mert én abban a véleményben vagyok, hogy az élvek harcában lehetünk egymással szemben esetleg kiméletelem, de a személyi kérdésekben egyenlő iránt a ház meitiszára való tekintetből is feltétlenül kiméletesnek és udvariasnak kell lennem és a mennyiben én legelőbb az én képviselői gyanizni Rohozay Gedeon t. képviselő ur jelen felszólalásából, hogy személyes sértés szándéka nem volt, én a magam részéről teljes készséggel jelenem ki, hogy sajálom, hogy ha őt viszonzalansom sértette. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök: Kivan valaki a 25. §-hoz hozzászólni?
Pichler Győző: A 25. §-hoz tárgyalása alkalmával... (Mozgás és zaj).
Elnök: (Csengett.) Csendet kérek!
Pichler Győző:... a ház elé egy módosítványval lépett, a mely azt tartalmazta, hogy miután a 22. §-a) pontja kimondja azt, hogy ha a munkaadó családtagjait, intézkedésre vagy felügyeletre jogosult megfizetni a szerződés. Ennek a 22. §-nak megfelelő pontjára a 25. §-a, a melyik most ma az iránt intézkedik, hogy a munkás mikor van abban a helyzetben, hogy a szerződés felbontása és ugyaneben a 25. §-a) pontja kimondja, hogy ennek abban az esetben van helye, ha a munkaadó vagy családtagja a munkást teljes bántalmazza, de a helyett, hogy ugy volna, mint a 22. §-ban, hogy „intézkedésre vagy felügyeletre jogosult megfizetni”, e helyett oda van téve „vagy tisztje” bántalmazza. Miután e törvényjavaslattal tárgyalásánál a s tárgyalás

egész meneténél szinte örömmel vettük észre, hogy a földmivélségi miniszter mindenütt, a hol a munkások érdekében felszólaltunk, ha lehetnek tartotta, mindig érvényre juttatta a reciprocitást a munkaadó és a munkás védelme tekintetében: ennélfogva, mivel teljesen azonos szakszokról van szó — tudniillik míg a 22. §-ról szölk, hogy mikor bonthatja fel a munkaadó a munkást, itt arról van szó, hogy mikor bonthatja fel a munkást a munkaadó, az indoklás is teljesen ugyanaz — kéri, hogy a teljes egyenlőség miatt most ugyanazt a módosítványt, a melyet a 22. §-hoz beadott, megfordíthassan.

Miután tehát neki a 22. §-hoz beadott módosítványára csak az adott okot a, mert a 25. §-ban „tisztje” szó van, tehát meg van különböztetve egyenesen, hogy a gazdának direkt helyettese, ennélfogva kéri most, miután előbbi módosítványt nem fogadták el s a 22. §-t eredeti szövegében meghagyták, tessék mostani módosítványt, mely oda irányul, hogy az a) pontban beiktatandó e két szöveget „vagy tisztje”, „intézkedésre vagy felügyeletre jogosult megfizetni”. Így aztán teljesen egyenlő lesz az két szakasz. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Molnár János: Azt indítványozza, hogy a szerződés akkor is fel legyen bontható, ha a munkás erkölcsi veszélyeztetik.

Visontai Soma: Hozzájárul Molnár János módosításához. A 24-ik szakasznál elfogadott új szövegnek megfelelő szerkesztést javaslok.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter Pichler módosított elveti, a többi módosítást elfogadja. A ház így is határoz.

A 26. szakaszról.
Pichler Győző: Elhagyni óhajtja azt az intézkedést, hogy a munkás a szerződés felbontását a munkaadóval 24. cikkben a posta folytán teljesen letehetlen.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Kijelenti, hogy itt nem beszélhetünk, csak a levél feladásáról van szó.

Pichler Győző: visszavonja a módosítást.

Kossuth Ferenc: Kéri, hogy elterjesse ezt a határozatot a munkások között.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Bürokratikusan buzovalom mezőgazdasági munkásjavaslattal nem enged. A bizonyítás a szokásos módon fog történni.

A ház a szakaszt elfogadja.

Molnár János: Azt indítványozza, hogy a munka teljesítésére a munkaadó ne huszonnégy órában kelljen hívja fel a munkást, hanem erre negyvenötötől órával előbb köteleztessek.
Gróf Károlyi Sándor: Ezen szakasz végre javasolt egy pár sorny hozzaadást. Ennek az indoklása a 10. §-ban található. Felolvassa a 10. § utolsó mondatát, melyet elol. (Halljuk! Olvassa.) Ha a szerződésben a munkaadó arra kötelezi magát, hogy a munkásokat maga elmezi, a szerződésben megállapítandó a napi elemzés pénzértéke is. Ezen II. fejezetben, melyben a 10. §-a előlő, végrehajtásról a IV. fejezetben van gondoskodva s ezen szakaszban végrehajtása előfordul a 31. §-ban, de homályosan, illetve implicite bele magarázhatók csak, mert a 31. §-s expressis verbis nem díspolnát arról, hogy a munkásoknak mely esetben adandó ki tényleg pénzértékük az ő elemzésük. Azért, hogy ez világosan benne legyen, a 31. §-s végre a következő szöveget javaslok: „Ezen II. fejezetben a munkaadó köteles a munkások elemzését a munkaadó költségére megfizetni.”
Pichler Győző: Ez a szakasz a munkást valószínűleg rabszolgául teszi. Hiszen még az isten házába se tovatartna. Ezért azt indítványozza, hogy a bűntető törvénykönyv csak akkor járjon el, ha a munkás azzal a szándékkal törvöl, hogy munkáját ne teljesítse.

Pichler Győző: A kivezetési határozat ellen a szakasz szerkesztés megfelelőbb. Ő azt indítványozza, hogy a kivezetés legyen helye, de csak a kivezetés után.

Kossuth Ferenc: Kéri a minisztert, valóban azt gondolja-e, hogy hasznos és ádásos lesz az a munka, a melyet olyan munkások fognak végezni, a kik karhatatlannal vezetnek a munka helyére? Itt különben megjegyzik, hogy ez a szó: „kivezetés” nem nagyon jól hangzik. A munka helyére vezető talán helyesebb kifejezés lenne. De ismétli, abból, ha a munkásokat karhatatlannal vezetik a munkaadó birtokára, a munkaadónak semmi esetre sem lesz haszna, mert karhatatlannal visszavezett munkások bizony nem fognak dolgozni. (Helyeslések.)

Visontai Soma: A szakaszt szarnokának tartja. Pichler és Makfalvy módosításához hozzájárul.

Sima Ferenc: embertelenségnek tartja a szakasz intézkedését. A munkaadó hasznát nem szolgálja, a munkást pedig embri méltóságában sérti. A szakasz törleszt indítványozza.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Lepényi rab-szolgatörvényről beszélt. Erre a vádra nem féllék, mert Lepényi csak a nagy mondaszókban akarta magát gyakorolni. Törvényünk igent intézkednek róla, hogy a munkások tempómba járassanak. Lepényi módosítását nem fogadja el. Kossuthnak és Simának az előzetes-e vonatkozik az a válságja, hogy a kérdést nem évi szempontból, hanem gyakorlati szempontból kell megvizsgálni. Novomot nem alkotnak, a kivezetéses fennálló törvényekben már megvan. Pichlernek azt feleli, hogy a kivezetés momentán határozat, mely felebbeszkést nem tör. A módosítást elveti.

Pichler Győző: visszavonja indítványát.

A 30. §-ról.
Sima Ferenc: A gazdasági közérdeket követeli, hogy természetesen a költségvetés a költségvetés betakarítva, mert az aratásra kész gabona mentől tovább van a lábán learratatlannal, annál többet veszt értékelődni, könnyebb és szemtelen lesz, szóval jó részben elkerülhető; mennyiségéből is sokat veszt a készlet takarás folytán, mert a kalászból kiülő, jól fejlett szem könnyen kilúllnak, kiperegnék; a vökönyabb,

apróbb szemek pedig még jobban összetörpörödnek, végül közönséges nyulva szölvá, a buza «megszorul». Minden gazdameber ki tudja számitani, hogy természetesen a betakarításához milyen munkaerő szükséges; ehhez képest teszi meg intézkedését és rendezkedik be; azonban, ha elkövetik az esős idő, vagy ha a viharos időjárás a terményeket bedönti, összekuszálja, vagy a munkások megbetegsznek, mi történik akkor? Szabad-e a munkaadónak munkásait szaporítani, hogy telemek károkat ne szenvedjen. Ő a szőnyegen lévő javak lábán és irányban intézkedést nem lát és mert neki, mint nagyon sok gazdának, sajnos, nagy aggdályai vannak, ha ez iránt itt kellő intézkedés nem történik a gazda érdekében megóvása szempontjából.

A következő pontindítványt benyújtja a 34. §-hoz és kéri, hogy a miniszter, mint a házat, hogy azt elfogadja. «Ha esős idő gátolja vagy munkások betegsége akadályozza az aratási munkát haladást, a munkaadónak joga van munkásaink számát szaporítani.» Ezeket a dolgokat nagyon megvizsgálendónak tartja, mert a nagy európai versenyben csak úgy állhatunk helyt, ha terményeinket olyan minőségben tudjuk a piacra vonni, mint a miénk ökos és jó közélés által elérhető.

Makfalvy Géza: Rigó indítványát nem tartja elfogadhatónak, mert az, a mit kíván, igen nagy hátrányokkal járna a munkásokra és visszalépésre adna okot. Ő ugyanis azt akarja, hogy az esős idő kövelezzik be, vagy ha egy pár munkás megbetegszik...

Rigó Ferenc: Ha a megbetegsés tömeges!

Makfalvy Géza:... a munkaadónak jogában álljon a munkások számát szaporítani. Bocsánat, azok a munkások számot vetettek azzal, hogy hányan akarnak bizonyos mennyiségű magunkat keresni és ezt az idő viszonyaitól vagy esetleg, a mi ugyis szerencsétlenül sűrűk nevére, betegesgől függővé tenni nem humánus!

Rigó Ferenc: Nemesak az adóvégrehajtásra, hanem a munkások érdekében megóvására is kellene már törvényt hozni.

Sima Ferenc: Ellezni Rigó Ferenc indítványát. Báró Harkányi János: Szintén az indítványt ellen foglalt állást.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Mindeketlőt előre bocsátja, hogy Molnár János irályi módosításához hozzájárul.

Hentaller Lajos is adott be egy módosítványt, a melynek értelmében a munkarendet is bemutatandó és az a hatóság által mindentűn láttamozandó lesz. Ő ugy tudja, hogy a munkarend fővonalakban a szerződésben van szabályozva. Már most külön munkarendet is kövelel, mely a szerződés mellékletét vagy kiegészítő részét képezze, ez messze vezetne. Ennélfogva nem hajlandó ezen módosítványhoz hozzájárulni.

Végül nem járultak hozzá a Rigó Ferenc módosítványához sem azért, mert a mit kivezetett, az igen könnyen kijátszható szolgálatnak alkalmas.

A ház így határoz.

A 37-ik szakaszról.
Makfalvy Géza: azt indítványozza, hogy az előzetesletem csak akkor legyen helye, ha a munkás igazolatlanul nem jelenik meg a munkahelyen. A kivezetésre hatóság határozatát fel szükségesnek.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter Makfalvy módosítását elfogadja.

Lepényi J. Miklós: Ez a szakasz a munkást valószínűleg rabszolgául teszi. Hiszen még az isten házába se tovatartna. Ezért azt indítványozza, hogy a bűntető törvénykönyv csak akkor járjon el, ha a munkás azzal a szándékkal törvöl, hogy munkáját ne teljesítse.

Pichler Győző: A kivezetési határozat ellen a szakasz szerkesztés megfelelőbb. Ő azt indítványozza, hogy a kivezetés legyen helye, de csak a kivezetés után.

Kossuth Ferenc: Kéri a minisztert, valóban azt gondolja-e, hogy hasznos és ádásos lesz az a munka, a melyet olyan munkások fognak végezni, a kik karhatatlannal vezetnek a munka helyére? Itt különben megjegyzik, hogy ez a szó: „kivezetés” nem nagyon jól hangzik. A munka helyére vezető talán helyesebb kifejezés lenne. De ismétli, abból, ha a munkásokat karhatatlannal vezetik a munkaadó birtokára, a munkaadónak semmi esetre sem lesz haszna, mert karhatatlannal visszavezett munkások bizony nem fognak dolgozni. (Helyeslések.)

Visontai Soma: A szakaszt szarnokának tartja. Pichler és Makfalvy módosításához hozzájárul.

Sima Ferenc: embertelenségnek tartja a szakasz intézkedését. A munkaadó hasznát nem szolgálja, a munkást pedig embri méltóságában sérti. A szakasz törleszt indítványozza.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Lepényi rab-szolgatörvényről beszélt. Erre a vádra nem féllék, mert Lepényi csak a nagy mondaszókban akarta magát gyakorolni. Törvényünk igent intézkednek róla, hogy a munkások tempómba járassanak. Lepényi módosítását nem fogadja el. Kossuthnak és Simának az előzetes-e vonatkozik az a válságja, hogy a kérdést nem évi szempontból, hanem gyakorlati szempontból kell megvizsgálni. Novomot nem alkotnak, a kivezetéses fennálló törvényekben már megvan. Pichlernek azt feleli, hogy a kivezetés momentán határozat, mely felebbeszkést nem tör. A módosítást elveti.

Pichler Győző: visszavonja indítványát.

A 30. §-ról.
Sima Ferenc: A gazdasági közérdeket követeli, hogy természetesen a költségvetés a költségvetés betakarítva, mert az aratásra kész gabona mentől tovább van a lábán learratatlannal, annál többet veszt értékelődni, könnyebb és szemtelen lesz, szóval jó részben elkerülhető; mennyiségéből is sokat veszt a készlet takarás folytán, mert a kalászból kiülő, jól fejlett szem könnyen kilúllnak, kiperegnék; a vökönyabb,

apróbb szemek pedig még jobban összetörpörödnek, végül közönséges nyulva szölvá, a buza «megszorul». Minden gazdameber ki tudja számitani, hogy természetesen a betakarításához milyen munkaerő szükséges; ehhez képest teszi meg intézkedését és rendezkedik be; azonban, ha elkövetik az esős idő, vagy ha a viharos időjárás a terményeket bedönti, összekuszálja, vagy a munkások megbetegsznek, mi történik akkor? Szabad-e a munkaadónak munkásait szaporítani, hogy telemek károkat ne szenvedjen. Ő a szőnyegen lévő javak lábán és irányban intézkedést nem lát és mert neki, mint nagyon sok gazdának, sajnos, nagy aggdályai vannak, ha ez iránt itt kellő intézkedés nem történik a gazda érdekében megóvása szempontjából.

A következő pontindítványt benyújtja a 34. §-hoz és kéri, hogy a miniszter, mint a házat, hogy azt elfogadja. «Ha esős idő gátolja vagy munkások betegsége akadályozza az aratási munkát haladást, a munkaadónak joga van munkásaink számát szaporítani.» Ezeket a dolgokat nagyon megvizsgálendónak tartja, mert a nagy európai versenyben csak úgy állhatunk helyt, ha terményeinket olyan minőségben tudjuk a piacra vonni, mint a miénk ökos és jó közélés által elérhető.

Makfalvy Géza: Rigó indítványát nem tartja elfogadhatónak, mert az, a mit kíván, igen nagy hátrányokkal járna a munkásokra és visszalépésre adna okot. Ő ugyanis azt akarja, hogy az esős idő kövelezzik be, vagy ha egy pár munkás megbetegszik...

Rigó Ferenc: Ha a megbetegsés tömeges!

Makfalvy Géza:... a munkaadónak jogában álljon a munkások számát szaporítani. Bocsánat, azok a munkások számot vetettek azzal, hogy hányan akarnak bizonyos mennyiségű magunkat keresni és ezt az idő viszonyaitól vagy esetleg, a mi ugyis szerencsétlenül sűrűk nevére, betegesgől függővé tenni nem humánus!

Rigó Ferenc: Nemesak az adóvégrehajtásra, hanem a munkások érdekében megóvására is kellene már törvényt hozni.

Sima Ferenc: Ellezni Rigó Ferenc indítványát. Báró Harkányi János: Szintén az indítványt ellen foglalt állást.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Mindeketlőt előre bocsátja, hogy Molnár János irályi módosításához hozzájárul.

Hentaller Lajos is adott be egy módosítványt, a melynek értelmében a munkarendet is bemutatandó és az a hatóság által mindentűn láttamozandó lesz. Ő ugy tudja, hogy a munkarend fővonalakban a szerződésben van szabályozva. Már most külön munkarendet is kövelel, mely a szerződés mellékletét vagy kiegészítő részét képezze, ez messze vezetne. Ennélfogva nem hajlandó ezen módosítványhoz hozzájárulni.

Végül nem járultak hozzá a Rigó Ferenc módosítványához sem azért, mert a mit kivezetett, az igen könnyen kijátszható szolgálatnak alkalmas.

A ház így határoz.

A 37-ik szakaszról.
Makfalvy Géza: azt indítványozza, hogy az előzetesletem csak akkor legyen helye, ha a munkás igazolatlanul nem jelenik meg a munkahelyen. A kivezetésre hatóság határozatát fel szükségesnek.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter Makfalvy módosítását elfogadja.

Lepényi J. Miklós: Ez a szakasz a munkást valószínűleg rabszolgául teszi. Hiszen még az isten házába se tovatartna. Ezért azt indítványozza, hogy a bűntető törvénykönyv csak akkor járjon el, ha a munkás azzal a szándékkal törvöl, hogy munkáját ne teljesítse.

Pichler Győző: A kivezetési határozat ellen a szakasz szerkesztés megfelelőbb. Ő azt indítványozza, hogy a kivezetés legyen helye, de csak a kivezetés után.

Kossuth Ferenc: Kéri a minisztert, valóban azt gondolja-e, hogy hasznos és ádásos lesz az a munka, a melyet olyan munkások fognak végezni, a kik karhatatlannal vezetnek a munka helyére? Itt különben megjegyzik, hogy ez a szó: „kivezetés” nem nagyon jól hangzik. A munka helyére vezető talán helyesebb kifejezés lenne. De ismétli, abból, ha a munkásokat karhatatlannal vezetik a munkaadó birtokára, a munkaadónak semmi esetre sem lesz haszna, mert karhatatlannal visszavezett munkások bizony nem fognak dolgozni. (Helyeslések.)

Visontai Soma: A szakaszt szarnokának tartja. Pichler és Makfalvy módosításához hozzájárul.

Sima Ferenc: embertelenségnek tartja a szakasz intézkedését. A munkaadó hasznát nem szolgálja, a munkást pedig embri méltóságában sérti. A szakasz törleszt indítványozza.

Darányi Ignác: földmivélségi miniszter: Lepényi rab-szolgatörvényről beszélt. Erre a vádra nem féllék, mert Lepényi csak a nagy mondaszókban akarta magát gyakorolni. Törvényünk igent intézkednek róla, hogy a munkások tempómba járassanak. Lepényi módosítását nem fogadja el. Kossuthnak és Simának az előzetes-e vonatkozik az a válságja, hogy a kérdést nem évi szempontból, hanem gyakorlati szempontból kell megvizsgálni. Novomot nem alkotnak, a kivezetéses fennálló törvényekben már megvan. Pichlernek azt feleli, hogy a kivezetés momentán határozat, mely felebbeszkést nem tör. A módosítást elveti.

Pichler Győző: visszavonja indítványát.

A 30. §-ról.
Sima Ferenc: A gazdasági közérdeket követeli, hogy természetesen a költségvetés a költségvetés betakarítva, mert az aratásra kész gabona mentől tovább van a lábán learratatlannal, annál többet veszt értékelődni, könnyebb és szemtelen lesz, szóval jó részben elkerülhető; mennyiségéből is sokat veszt a készlet takarás folytán, mert a kalászból kiülő, jól fejlett szem könnyen kilúllnak, kiperegnék; a vökönyabb,

Darányi Ignác: Ha a ház így értelemben a 25. §-ról a képviselő urnak személyesen vonatkozó jelentését reflektálnom. (Halljuk! Halljuk! Jóhallg!) Sajnádom, hogy nem lehetett itt a szombati ülésen, mert mindenesetre rögtön válaszalom volna a képviselő urnak, de így bátor leszokt az ma megtenni. (Halljuk! Halljuk! Jóhallg.) Tény az, hogy én a munkástörvényjavaslattal általános tárgyalásnál azt a kifejezést használtam, hogy két képviselő ur foglalt el ellentétes állást: az egyik számít, a másik nem számít. En ugyan nem neveztem meg a képviselő urat: a képviselő ur magára vette, úgy is volt, a képviselő urra vonatkozott. Hogy én jogosan tettem-e ezt, nem vitatom, de az indoka ennek főleg az volt, mert a képviselő ur közvetlen azelőtt pár nappal, mikor én személyesen nem voltam jelen Pesten, csak a hírülközlő olvasom, e javaslatról általában oly indoklással szölk, melyet én egy bizonyos ponjt veszednek tartottam és nagyon is nem helyesletem. Nekem az a természetem, hogy egynemű kimondok mindent. Lehet, hogy ez nagy hiba részéről és látszólag talán jobban süjt, mintha én más talán keztyűt kézel fogja meg azt, a mi elleni intéződni támadásnál nincs túrelmem arra, hogy keztyűt húzzak. A képviselő ur azonban reflektált szavaira és én is viszont válaszalom, sőt ugy emlékszem, hogy az elnök részéről egy nem is annyira figyelmeztetés, mint rendreutastás történt az én kifejezéseimre.

A tegnapielőtti ülésen Sima képviselő ur a következőket mondta — nem akarom előlőri kezdeni, hanem a naplóra hivatkozom (olvassza): Rohozay Gida t. képviselő ur véleménye szerint én vagyok az, a ki nem számít. En az igen t. képviselő urnak ugyanis mint társadalmi, ugys mint politikai numerust elfogadom, hanem, ha az ő beszámíthatóságát akar politikailag, akár társadalmilag veszem is, és hogyha ő megengedte magának azt a bátorságot itt a parlament színe előtt, hogy képviselő-társait taksálja: számitanak-e, vagy sem, akkor az igen t. képviselő urral szemben csak egy válaszom lehet, és pedig az, hogy ő a magyar közéletnek a szemében számít a jelen és a körtv. asztalnál, de másutt számba nem jöhét. (Mozgás a jobboldalon.) stb.

Ez a beszéd száraz tényállítás. Tény az, hogy én a képviselő urat, lenn, megsértettem. A képviselő ur engem ugyanolyan értelemben szándékozott megsérteni, de egyet-mást a képviselő ur nem vett észre... Ő maga természetesen nem beszéltem, hanem a társadalom nevében beszéltem, de ugyanakkor, midőn én mondtam azt, hogy a képviselőháznak senkinek szölk, hogy elhagyja a képviselőházat; ez maga Sima Ferenc képviselő ur elárulja... midőn arra hivatkozik, hogy

— **Udvari bál Bécsben.** A Hofburg ünnepei teremben ma este volt az idén az első udvari bál. Ez az udvari bál csak egy dologban különböztét a hasonló ünnepektől. A bálon ugyanis nagyszámú új személyiség jelent meg. Utóhozértek: **Károly Lajos** főherceg két leánya, **Frigyes** főherceg legidősebb leánya, egy **Salvator** főherceg és egy **toskánai** főherceg, továbbá **Cumberland** hercegnék egy leánya ma vettek részt először a bálban. Azonkívül az új miniszterium és néhány új nagykövet és követ először jelentek meg a nyilvánosságban. Az udvar nyolc órakor jelent meg. A király Cumberland hercegnét és Cumberland hercegnét **Mária Jozefa** főhercegnét vezette, a királyt négy év óta helyettesíti. **Otto** főherceg **Stefánia** özvegy trónörökösét vezette és aztán következett a többi főherceg és főhercegné.

A táncban nagyon sokan vettek részt. A királyi érdeklődéssel nézte a táncoló párokat, miközben többször élénken társalgott, egyébként feltűnő hosszú ideig **Eulerburg** német nagykövettel, a kinek neve először szerepelt, mint a nagykövetség dnyenneje, továbbá **Gautsch**-sal és néhány más kiváló állásban levő személyiséggel. Végül a király több diplomatát is az arisztokrácia néhány fiatal nőjét mutatatta be magának. Tíz órakor az udvar visszavágt.

Az öltözékek közül a következő leírásról közölünk tudósítást:

Isabella főhercegné: fehér satin duchesse öltözetet viselt, melynek eleje és dereka fehér ezüsthímzéssel volt díszítve.

A **Cumberlandi hercegné**: pompás világos zöld pezu de chine öltözt, eleje és uszálya széles csipkés volánokkal díszítve. A derek szintén csipkével és fehér-illu chrysantheum-ágakkal díszítve.

Mária Lujza Cumberlandi hercegné: bájós robe de bal, fényes ezüst gazarból díszítve leírta díszítve. A derek finoman ráncozott szegélyű és gyöngyvirág-csokrokkal.

Anna toscanai nagyhercegné: fehér tulle-illusion, tulle-rúschekkel és fehér ibolyával díszítve, arany öv.

Esterházy Paula grófné: érme tulle selem-öltözet, sugar-alakú aranyhímzéssel, ezüst hímzési alapon. A ruha alja fehér satin-duchesse. A derek arany-hímzésű tulle, az öv érme-panne. A bal vállon egy rózsaszín.

Cziráky grófné, szül. Esterházy grófné: világos-szürke satin-duchesse, az eleje övel párhuzamosan csúsztatva díszítve, a derek fehér tulle, gardang ezüst hímzéssel és malmaison szegű-garnatúrral, mely hosszú szalagjalban a válltól a ruha végéig lehúzódt.

Héz grófné: velours épjéle mandarin-öltözék, széles, valódi csipkével körülvéve, a melyek harántosan voltak elhelyezve. A derek veloursból, valódi közbőllyal és viola-csokrokkal díszítve; a derek felső szegélye szintén csipkével körülvéve.

Lichtenstein hercegné, szül. Apponyi grófné: fehér satin-duchesse, a derek ezüsttel hímézve és fehér indiai mousselin-ből készült szalaggal körülvéve, domboru hímzéssel és rózsacsokrokkal.

Séchen grófné, szül. Mikcs grófné: pompás fehér satin-duchesse öltözet arany gazevolánokkal, az egész csipkével behorvát. A derek szintén csipkéből, rózsaszín malmaison-szegűkkel díszítve.

Esterházy Miklós hercegné, szül. Andrássy grófné: fehér moire, renaissance öltözék, a derek ezüsttel és gyöngyvel hímézve.

Podstatsky grófné: világos-szürke öltözet sáín-duchesse-ből, gardang hímézve; a derek fehér gaze, mandyngyongyval hímézve, két színben pompázó vörös övvel.

Missess Tower: tengerész-szaga öltözék, fleurs de velours-dereki, aranyszínű tulle, viola-csokrokkal.

— **A főispán köréből.** Emeltetik, hogy az idén a főispán köréből négy főispán állás van üresedésben s vár behatásra. Természetesen, hogy az állások behatolásának ügye a papsági körökkel foglalkoztatja s mindenki érdeklődéssel nézi a döntés elérésében van a két pozsonyi kanonok stánum. A bécsi Pázmány és a budapesti központi pappelvéi igazgatói állása. E széknek a behatolás nagyjából változásokat fog előidézni a budapesti papság körében is, a honnan többen pályázni látnak az esztergomi kanonok stánumokra. A legszűrebben emlegetett jelölték **Dognits** Mihály ez. püspök, budavári esperes-plébános és **Mohar** Janos pápai prelátus, apát.

— **A Kossuth Lajos emlékének megörökítésére** alakult országos bizottság végrehajtó-bizottsága e hó 10-én ülést tartott, melyen tudomásul vették, hogy az alap további kezelését, mely 1897 október 1-én 354.555 ft 2 kr készpénz és 28.908 ft követelésekből állott, azon kötelezettség mellett adta át a bizottság a székesfővárosnak, hogy ez a saját hatáskörében az emlékek felállítására minden lehető elkövetni tartozik. A végrehajtó-bizottság ennek folytán az országos gyűjtő-bizottság feloszlását is kimondotta és egyúttal az ügyre vonatkozó minden további működését becsúsztatja.

— **Milán királyi Budapestben.** Milán, a szerbek volt királya, Biharmegyei, a hol gróf **Zichy** Jenő birtokain egy hétig vadászott, tegnap Budapestre érkezett és a Royal-fogadóban szállt meg. Milán király **Barlovec** budapesti szerb főkonduktőr társaságában több helyen tett látogatást s megfordult a nemzeti kaszinóban is.

— **Hercegek nevelése Angolországban.** Régi jó szokás Angolországban, hogy a legmagassabb rangú családok által iskolákban neveltetik gyermekeiket, együtt a polgárokkal, hogy meg egyrészt már gyermekkorukban a társadalom különböző osztályait megismerjék tanulják, addig másrészt az egyenlő elbánásnak a gondolkodásra és jellemre gyakorolt jótékony hatásában részesüljenek. Ily nevelésben részesült **Connaught** herceg fia, Viktória királynő unokája, a londoni híres Clou kollegiumban 1883-ban. Régi szokás e kollegiumban, hogy minden kis diák a nagyobbakat keze alá van hozsztatva, még pedig olyformán, hogy a nagy diákok való viszonya quasi alárendelt viszony jellegűvel bír. A nagy diák a «Master», a kis diák a «Page». E szabály alól a kis angol herceg szintén kivétel s 6 egy amerikai milliomos családját mellé mint «Page» hozsztatva. Érdekes, hogy a kis hercegnék reggel két órával «Master»-je előtt kell felkelnie. Első kötelessége ilyenkor befűteni s rendezni a szobát, letörölgetni a port. Az amerikai «World» azt is tudni véli, hogy a porliórtól a magyar Viktória királynő adta unokájának s egyúttal a törököktől személyesen magyarázta el neki. Ezután következik a fürdő elkészítése a «Master» számára, majd a cipőtisztogatás, a mi, tekintve, hogy a milliomos családjának egy kilenc redőli cipőjét kell naponta rendre hoznia, nem épen kis munka. S mindent a kis hercegné jó kedvével és zölgödés nélkül végzi, csupán a térfogás és a reggeli edzés elmozgatása nincs irányra, mert, mint mondani szokta, ez női foglalkozás. Az előtt, míg a «Fagging» intézmény humánus pedagógusok nem szelődtek, a kis diákoknak valóságos zsarnok volt a Master, s Salisbury lord még ma is gyakran emlegeti a magyaróra-vevőit, mely annak idején nem ep ritkán jutott neki Masterjétől osztályrésztül.

— **Diákbulvárság a miniszternél.** Az országos egyetemi segítő-egyesület küldöttségét, melyet **Zsembery** Gyula elnök vezetett, báró **Dániel** Ernő kereskedelmi miniszter ma fogadta a szűkölködő egyetemi hallgatók érdekében megindítandó gyűlés ügyében. A miniszter azt a reményt fejezte ki, hogy az országban bizonyára minden tehetséges lakosa hozzá fog járulni a nemcsak az eléréséhez. A kérvényt, mely a gyűléseket ingyenes terjesztést és visszaszállást kérelmezte, teljesítettné fogja.

— **Egy képviselő haladása.** Kellően módon költöt ismerettség a szocialistákkal **Schönerer** birodalmi tanácsi képviselő. Tegnap — mint egy távirat jelenti — Liebensteinbe érkezett, hogy egy népgyűlésen résztvegyen, de mikor kocsija befordult a város utcájára, több száza menő szocialistából álló csoport utját állta és zajos gúnykiáltásokkal fogadta. A delután folyamán **Schönerer** párhívás hatáiban is tettek kísérletet a népgyűlés megtartására, de a szocialisták mindkét rész megakadályozták őket, úgy, hogy a gyűlésből nem lett semmi. A szocialisták tehát boszút álltak **Schönerer** ellen **Badeni** bukásáért, ha mindjárt nem is a volt miniszternek íránt való rokonszemből, mint inkább a «váru» ellen való gyűlöleleiből.

— **Budapesti Ausztriac.** A párisi diákság — nem tudni milyen tévedés folytán — általában egy címzei azokat a leveleket, a melyeket a budapesti egyetemhez intéz. Így történt legutóbb is, a mikor megküldte a budapesti egyetemnek az önkényeit. Ez a tévedés régen bántja a fatalság vezetőit, de nem találtak módot, a melylyel a párisi fatalságok felvilágosítását. **Vary-Ortmann** Albert, a kör elnöke, az önkényi vétele után közönség levelet intézett az „Association des étudiants”-hoz s udvarianus kifejezést, hogy Budapest, mint az minden valamirevaló férfépnek látható, Magyarországon és nem Ausztriában van. A fatalság körében érthető érdeklődéssel várják a francziák válaszat.

— **Ebéd Stefánia özvegy trónörökösénél.** Tegnap este 6 órakor Stefánia özvegy trónörökösénél — mint Bécsből jelenti — ebédet adott, a melyen a királyi, Ernő Ágost főherceg és Cumberland Thya hercegnő lányával, Mária Lujza hercegnével, valamint a királyi ház Bécsben időző tagjai részt vettek.

— **Egy grófnő balesete.** Zay-Ugróczról írják nekünk, hogy gróf **Zay** Miklós országgyűlési képviselő nejezt szül. **Károlyi** Margit grófné, Zay-Ugrócz tájékan vesztély balesetért. A grófnő épp a vonathoz akart hajlatni, a mikor a lovak az országút mellett tanyazott kőbor cigányok elhagyott tüzhelyét megriadták és a hintót a tőléről lefordították a szanifoidra. A grófnő arczán és kezén megsepsült s kénytelen a szobát orizni. A sajnálatos baleset híre úgy az arisztokrácia, mint a társaság egyéb rétegeiben bizonyára részvétet fog kelteni.

— **Ajánékok a pápának. XIII. Leo** pápának gyémántjubiléuma alkalmából, mint Rómából írják, 6 millió frank értékű ajándékok küldöttek. Az ajándékok a következők: **Norfolk** hercegtől egy 200.000 frank értékű check, a **spanyol regens** királynétől 100.000 frank aranyban. A **német császártól** 50.000 márká aranyban. Az osztrák püspöki kártól 100.000 forint aranyban. **Magyarországi hercegpapásitól** 100.000 forint aranyban. Az orosz ezürtlel egy pompás gyűrű. A **czárnétól** egy rubinkócskal és brillánsokkal kirakott arany ereklye-szekrény. A **Saure Coeur** lövegtől egy rózsakoszoru, a mely arany pengékből és 100 frankos bankjegyekből van összeállítva. Ezeknek kívül, mint megintük, **Kiralyknak**, az amerikai püspöki kar, **Isabella** spanyol exkirályné, a **török szultán**, a **francia követség** elnök is megajándékozta a papát. Azok az ajándékok pedig, a melyeket vallásos egyetkek, zárdaik és lelkészek ajándékoztak a pápának, több, mint egy millió frank értéket képviselnek.

— **Millios kölcsön alapítvány.** Humánus gondolkodásának nagyszerű kifejezést adott **Morva-Osztrában** — mint egy távirat közli — egy **Haberbauer** Jánosné nagy özvegy, a ki egy millió koronára rúgó összes vagyonát végrendeletileg egy kórház, arhához és gyermekkert alapítására hagyományozta.

— **Övönök tisztelése.** A fővárosi községi övönök tegnap **Halász** Sarolta vezetés alatt tisztelték a szocialista **Szabó** Karollyal, a tanügyi osztály vezetésénél. A tanácsnok **Halász** Sarolta leüldetés üdvözölő beszédével válaszolt, mely szavakban igért meg a kisdölvénység fellendítését és felkarolását.

— **A hőmérséklet helyi panama.** Hőmérsékletéről táviratoza tudósított: Városunkban szinte megdöbbenően szaporodnak a szanzációs események, melyek élesen megvilágítják azt a rutn gazdálkodást, a melyet a városi tisztviselők folytatnak a város vagyonaival és egyéb közpénzekkel. Úgy látszik, hogy a városiha valóságos bűntanya volt az utolsó időben s a tisztviselők egy része szinte vételkedett a kölvény gonoszított elkövetésében. Ma megint újabb bűntények jöttek a nyomára. Ma megint újabb ügyesítették állásaitól **Banga** Peter foszarmevét és egyúttal megindították **elene a barmái eljárását**, mert mint kiadást, részben a **Szabó pentáros által elküldött sikasztás**ban. Különféle pénzeket vett fel ő a közpénztárból és azt be is ismerte már a vizsgálóbíró előtt. A vizsgálatot különben erőlyesen folytatták s annak eredménye felől ma még senki sínes tisztában, de a közönség már valószággal tart föl, hogy egyre újabb meg újabb bűntények látnak napvilágot. A Póka-téle ügyben újabb fordulat állott be. **Tóth** József járásbíró ugyanis ma kimondotta azt a fátyolos hölgyet **Varga** Jusztina személyében, a ki az öngyilkos rendőrkapitányval csütörtökön éjjel a kapitányi hivatalban járt s vele ott hosszabbabban időzött. **Varga** Jusztina természetesen tagadja, mintha a kapitány átadott volna neki valamit az előtt bűntényekből, vagy mintha azokat az ő jelenléteben Póka megsemmisítette volna. **Tóth** József bíró egyébiránt házkutatást tartott Póka özvegyénél is, a hol készlet darab hivatalos okmányra és megirtára akadott, a melyek teljesen bebizonyították, hogy a reméltől sokkal nagyobb sikasztást követelt el Póka. A városban óriás az izgatottság a napról-napra felderülő sikasztások miatt s az emberek már része már megkerült.

— **Luzeer audienzián.** Bécs polgármestere kihallgatásán ma a királynál s felkére, hogy a február hó 5-én tartandó városi bált tiszteleg meg megjelenésével. A király kegyesen fogadta a polgármestert s megjelenését a bálon kitátsába helyezte.

— **Halál a markózián.** A markózi egy újabb áldozottá adnak hírt a bécsi lapok. Egy **Pillizotti** Antal névű olasz munkásnak a minap a bécsi Ferenc Antal-körházban operációt akartak végrehajtani és e körhöz került el. A szerezésen ember azonban a narvégést eltalálta. Hogy mennyiben terült ezért felelősség az orvosokat, azt még nem állapították meg.

— **Eleven meggyújtott vasúti ör.** Az emberi életvesztésnek és vadállatáságnak borzalmas eseményt értesít bennünket újdívekilevélőzők: Újdíveken alul, a Szerém-szében, a szerém-úgy vasút egyik örházában esend megelégedettségben elő és hűségeen teljesítette kötelességét **Skrabány** Sándor pályabr. Megtakarított pénzcsokrából három darab sertést vásárosít s azokat szépen megfájlalta, szinte gyönyörűség volt rájuk nézni. Ez lett veszte, mert a pompás állatokra szemeltetlek a szerb zsványok, s a szerb karácsony másnapján éjjel meg is jelentek öten az órnál, hogy a hízott sertésekkel odab álljanak. A sertések kivételre az öblöt természetesen zajjal jart, a mire **Skrabány** felébredt s kezében a töltött puskával kiment az udvarra, s a sötétben a rablók közé lőt. A lövés talált s az egyik zsvány hátra rogyott össze. A vakmerő rablók erre rohantak a pályára, azt rövid ellentállás után leteleptek s megköltözve az örházba czipelték. Megköltöztek a feleségek is és tarsuk agyonlövése felett való hozsujgában rövid tanácskozás után elhatározták, hogy úgy **Skrabányt**, mint feleségét **eleven meggyúzzák** s ezt tudukra is adták nekik. Nyomban hozzá is fogtak rettetes munkájukhoz, s már félt meggyújtott volt a férfé, midőn a villamos esengő a vonat közeledtét jelezte. A gazok erre sem jöttek zavarba, hanem egyik tarsukát a pályára lampájával és jelző koronggal kiküldték a vonat fogadására, csakhogy egy gyakorlatlan levén a jelzésben, vesztélyt adott, mire a vonat megállt. Szerencsére esendörök is voltak a vonaton, a kik legelő felismerés az előrt, nyomban elfogták s vele együtt az örházban gyuanulomban munkálkodó több ember-szörnyetegyelt. A halálos rendület kiált asszonyt alig bírták óntudatra ébresztini. **Skrabány** pedig harmadnapra a **legszönyebb kinek holt hát** meg. A fenevadakat átadták a bíróságnak, mely bizonyára meloképpen meg fogja törölni gazlettüket, ha ugyan ez egyáltalán lehetséges.

— **Gagyilkos milliomos.** Nagy feltűnést kelt Berlinben — mint onnan táviratozok — egy öngyilkos, a melyet egy, egész Európában ösmert sokszoros milliomos követett el. A boldoglatan milliomos neve **Rudolf** Ungnyikosságnak oka eddigéig ismeretlen.

— **Rövid hírek.** **Makón** Görbe Mihály gazdabembert, mint tudósítunk táviratoza, a keresma-hol hazamenné haragosan agyonlötöttek. — **Kapán** agyonlötötte magát **Szeptember** János földbírókos. Tetteinek okát nem tudjuk. — **Uzza** pusztán, gróf **Esterházy** Pal birtokan ismeretlen okból tűz ütött ki, mely három házat elhamvasztotta.

— **A főváros személyi és vagyonbiztonsága.** A főváros közigazgatási bizottsága ma délután tartott ülését **Rudnay** Béla főkapitány jelentését beszámolt a fővárosnak mint havi személyi és vagyonbiztonságáról. Összesen 1618 büntetésre eselékenny jutott a rendőrség tudomására. Ezek közül az ember élete és testi épsége ellen irányult 282, vagyon ellen pedig 1178. A vagyon elleni büntetéseknek száma emelkedést mutat. Érdekos a főkapitányok a maga kijelentése, hogy csakugyan leginkább a nyomor viszi az embereket a lopásra s azt legjobban bizonyítja a csekélyebb kárt okozó esetek száma. Az elmúlt hónapban előfordult 912 lopási eset, közül ugyanis 388 esetben 10 forint alatt, 181 esetben pedig 10 és 20 forintig ingadozott az okozott kár. A kir. bíróságok elbírálása alá tartozó bünteseknélk már 294 ember tartoztatott a rendőrség, a kik közül 326-ot átküldték az ügyészségre, 43-at szabadon bocsátottak, 9-et kórházba küldtek. 7 közigazgatási elbírálás alá került, 29 ellen pedig a vizsgálat folytatni maradt. A fogláz-e-tolonczogtatásnál az elmúlt hónapban 1906 ember került elbans alá. Kihágási büntetésének elnevezés után szabad lábra helyeztek 1067-et, fővárosi előjárásokhoz kísérték 8-at, más hatóságokhoz 127-et, kényserleveleket kiutasítottak 255-öt, tolonczra ment 363, átkelesi toloncz volt 106. Kintastottak a főváros területéről 55 embert és pedig 1-5 évre 23-at, 5-10 évre 3-at, másidmonkra 29-et. A kintastottak közül volt 8 külföldi. Koldusait mint 213 embert állították elő. A bizottság a főkapitány jelentését tudomásul vette.

— **Elfogott esalo.** A rendőrség ma egy fölötté veszedelmes embert fogott el s tett jó időre irtalmatlanná. Az illető **Nagyvári** Ferencnek hívják s tulajdonképpen baromfi-kereskedő ember. Úgy a csendőrség, mint a rendőrség őt keresi a veszedelmes és különben is többször büntetett ember, a ki legutóbb kármisított okmányokkal, a melyekben magát volt vasúti állomásfőnökné adta ki, szép összeget szedett föl a hiszékeny s jövőrü közönségtől. Különösen Albert-Sáron, Vaczon és Budafokon úte leginkább mesterséget, a csalást, de nem tartózkodott a lopásoktól sem. **Rendesen Kis, Mühbeck, Mühbeck** nevek alatt hajdosott, de végre rájött vesztély. Tegnap egy budafoki elhagyott preshában találta föl **Fekete** József detektiv, **Kovács** csendőrszerveletével s hozta be a fővárosra.

— **A rendőri sajtótiroda hírei.** Öngyilkossági kísérlet. **Klapka** Gasparné szül. **Tűbőri** Mari napzámósno ma hajnalban a nemet-utca 26. sz. a ház kapuja alatt melibe lötte magát. Tetteit azért követte el, mert a lakásbőrrel tartozott, s fel, hogy ezért házasznonyra kiteszi az utcára. Súlyos sebével a Rókus-kórházba vitték. **A végzetlenség áldozata.** **Bokvalaviz** Illés galiczia születésű maiomunkása ma reggel a Concordia malomnál egy s malomba vontatott waggon kereké alá került. A szerencsétlen ember a kerekék csaknem teljesen két részre vágtaát s nyomban meghalt. Holtestét bevitték a törvényességi orvostan intézetbe. A vizsgálatot megindították, hogy kit terhelje a felelősség. — **Hirtelen halál.** **Krajcsi** András 46 éves munkás — **Éjtel** felső rakodópárt 16. sz. a ház előtt hirtelen rosszul lett, s pár perc alatt meghalt. Bevitték a törvényességi orvostani intézetbe. — **Fiatal betörő.** **Bobó** Lajos 17 éves betűszedő nasa a napokban felkörtte **Löbl** Mór könyvnyomdász király-utca 27. sz. a nyomdász s onnan mintegy 600 forint értékű nyomdai felszerelést, főleg betéket ellopott. A rendőrség a fiatal bűntörőt rövid idő alatt kinyomozta s letartoztatá. Az ellopott holmink nagy része már megkerült.

— **A kalandornó és társai.** — Az Egyetértés tudósítottól. — A fentebb írt címek tartalmát. Mint a hogy előre sejtnei lehetett, a szép orfeum diva és társainak zsarolási ügye mellékes lett volna több oldalról jövő befolyások mellett, a melyek az ügy sáma elintézését szorgalmazták. Ma már előlék személyiségek hatnak oda, hogy a történet, a mennyire lehet, meg nem történetké tessenek, kivéve a Kovács F. Sándorra vonatkozó részt. A vizsgálat ügyében ma egész nap tanultak és érdekelteket hallgattak ki. A többiek közt **Rózi** Sándor komikus, a kinek szintén viszonya volt a fiatal feleke szemü chatanzettel. Hiszen négy-öt állandó barátja volt ennek a leánykának, a kiről ma a policzia azt állítja, hogy a zárda föl való szükése után 15 éves korában már rendőri felügyelet alatt álló nő volt az osztrák fővárosban. **Rudnay** főkapitány maga jelentette ezt ki, ma egy újságról előtt s valószínűleg tudta, hogy ez a nyilvánosság elé kerül. Már most micsoda hallatlan komikum az, hogy idegen országból a tudós orvosok és tapasztalt udvaroncok éppen ezt a leányt kiválasztották ki a kis király barátójáé. De ez vajmi kevéssé tartozik a dologra s csak azért említjük fel, mert nem valószínűtlen, hogy ez állott tény, mely szöve meg kerülni diplomáciai tárgyalás alkalmával is.

Kihallgatták még ma **Benkó** Rózi lakásadómejt **Horváth** Antalról is, a ki beteg felköt ágyában s úgy vették fel a detektivek a főkapitányságra. Éppen mikor őt hallgatták ki, del egy órátyában, **Bérey** kapitánytól **Gaal** Jenő ügyvéd jelentkezett, hogy egy sürgös kérelmet terjesztzen elő ez ügyben. Dr. **Gaal** elmondta **Bérey**nek, hogy ma reggel őt lakásán **Schwarzczmayer** Mária társalkodóné és **Horváth** Antal keresek föl s **Benkó** Rózi nevében arra kérték: vállalja el az orfeumdiva védelmét. **Benkó** Rózi ugyanis nyolcz nyolcz nappal ezelőt, mikor a lapokban az első hírek megjelentek, azt mondta nekik, **hogya valami baja vagy kellemetlensége volna a rendőrséggel s ő már nem intézkedhetne, menjenek el Gaálhoz s tolmácsolják kérelmét.** Az ügy először azt felelte, hogy ő úgy tudja, már van **Benkó** Rózinak védője, de mitűn időközben megjött az értesítés, hogy a lemondott a védelemről, elfogadta a megbízást. Most tehát arra kérte **Bérey** kapitányt, hogy engedje — akár csak az ő jelenlétében — be-szélni védettségét s főképpen pedig legyen szives elmondani neki, hogy mivel van vádolva **Benkó** Rózi. A kapitány mindkét kérdést azzal tagadta meg, hogy: — Nem érdekes ezzel a leányval foglalkozni.

Az már kijelentés dacára a védő természetesen hozzá-lát munkájához és azt reméli, hogy a három napi rendőrvizsgálati fogság után az ügyészség szabadlábra fogja helyezni az orfeum-divát. A védelem egyik része arra fog kiterjedni, hogy a már általunk is említett két királyi lelkét előteremse.

A chanteuse ellen való vizsgálat ügyében igen érdekes az a nyilatkozat, a melyet a **N. W. T.** utján dr. **Treuschner** Hugó bécsi ügyvéd, mint **Benkó** Rózinak a mai napig volt jogi képviselője közléte tesz. E nyilatkozat így szól:

Benkó Rózi nem tolonczolták el **Bécs** és a bécsi rendőrséggel abszolúte semmi dolga nem akadt, úgy tehát a rendőrség nem is küldhetné kórházba. Tény a következő: **Benkó** Rózi, hogy nagy honoságit igazolhassa, engedelmét kért a budapesti rendőrségtől, hogy illetőségére vonatkozó papírját és irományait **Bécsben** beszerezhesse s budapesti detektivek kíséretében előbb Felsőmagyarországon, majd **Bécsben** jart. Itt vasárnap fordult meg és meg úgyancsak vasárnap delután visszatért Budapestre. Irományaiól ki tudja mitűn, hogy Magyarországon, **Trencsén**-megye egyik kis helységében született.

A kórházba való küldés, a mit pedig éppen a **N. W. T.** jelentett, mint már írtuk, nem is való. A többi közt pedig szőszent igazat ad azoknak, a kik azt állították, hogy **Benkó** Rózi detektivek vitték és hozták el Budapestre. Tehát nem itt «ösmerték fel».

Az est folyamán főleg azokat hallgatták ki, a kik **Kovács** F. Sándor üzemelőiről tudnak. Nevüket nem közöljük, minthogy ellenük nem folyik vizsgálat s egyáltalán gyám sínesen. **Kovács** és **Benkó** Rózi ellen most már nemcsak a szerb királyi udvar ellen költvetett zsarolás, hanem más mindenféle esalás és zsarolás ügyében is vizsgálatot indított a főkapitány. Az orfeumdiva ellen szabók, ékszerészek tettek panaszt, hogy megcsalta őket, míg **Kovács** ellen pedig egy **Tuchfeld** Augustus nevű bodega-tulajdonosnó tett panaszt, hogy őt is megszarolta. Ez a nő a gyár-utca 20. szám alatt levő bodega tulajdonosja, a kinek **Kovács** — már **Rudnay** főkapitány idejében — bodegaengedélyt szerzett s azután a «honorariumot» több ízben követelte. Szóval ez leveleben is. E levelek állítog szinten eltűntek — hiszen a leveleknek ez már a fiziológjukhoz tartozik — hanem a bodega tulajdonosja többször megvacsoltta annak idején. Lassankint kiderült, hogy **Kovács** tényleg mennyire veszedelmes ember volt, amde az is, hogy másként viszont milyen jól tudják ezt és hallgattak.

Különös, hogy a bodegatalajdonos nő csak most teszi meg a panaszt, mikor esetleg szükség lesz arra, hogy **Kovács** és **Benkó** Rózi fogságba kerüljenek ugyan, de ne a szerb udvar miatt. Fogságba különben ma delben az ügyészség már kikérte a rendőrségtől, de még nem adták át.

A zsarolás ügyében emlegetett többi társakról a vizsgálat nem igen akar többé tudni. Mindössze **Schwarzczmayer** Marit és a **Cokonyai**-utcai lakást tartják a detektivek megfigyelés alatt. **Deutsch** Manó bérkecsit-tulajdonos, a ki néhány nap szinten a kompromittált egyének közt említett, most mindezek ellen sajptört indit.

Ezzel a zsarolás ügyének mai állásáról beszámoltunk s most következik ama dolgok, a melyek ebből követhetnek. A szerb királyi udvar ma értesítette **Barlovec** főkondukt, hogy legyen elkészülve minden nap a **Belgrádb** való visszatáására. A szerb udvar különben nagy nehezteléssel viseltetik **Rudnay** Béla főkapitányra is és ezt legjobban jellemzi a **Pol. Ért.** című köznyomat — nyilván sugalmazott — közleménye:

Mint jól értesült helyről értesült, szerb udvari s a szerb udvarhoz közel álló körökben a budapesti rendőrség magatartását, melylyel a **Benkó** Róziával összefüggő dolgokat intézi, kíméletlenül és tapintatlanul tartják. mely eljárása a budapesti rendőrségnek e körök fölégsága szerint, alkalmas arra, hogy ezt a magányjellegű és egészen alacsony jelentőségű, de azért ezalatos és egészen véve alap nélkül való vonatkozásnál fogva: delikát és kompromittáló természetű ügyet a szenzációnak botrányok európai színvonalára emelje. Ez pedig nem felel meg sem az igazságnak, sem annak a kíméletességnek és tapintatosságnak, a mit a szerb udvar és a szerb király a budapesti rendőrség vezetőitől elvárhatott. Ez a bagatell-ügy s annak alacsony és jelentéktelen szerepelt a kisvártörtérek híre s az említett körök véleménye szerint nem méltók arra, hogy aprólékos manőverekkel azzal a nagy nyilvánossággal intézzen a rendőrség, a mivel nem okvetlenül tartozott az igazságszolgáltatás érdekében, ellenben alkalmas szolgáltatni arra, hogy az ügy a sajtóban európai botrányvá nője ki magát, a miket a nagy dobball hirdettet rendőri intézkedések szolgáltak pozitív alappal. A szerb udvar nem akar semmit ellenszólni — mondatik — s erre semmi oka sincs, sőt ellenkezőleg rajta volt, hogy a zsarolás manővereitől megszabaduljon. Azt azonban nem hitte és nem hitte, hogy ez az ügy kompromittáló vonatkozásával a szerb udvar viselkedése oly irányban, a minővel az a nyilvánosság előtt a rendőri intézkedések alapján tárgyalat. Mint értesülünk, maga **Milán** király is, az itt vázolt nézetet osztja. Ez a szemek elleni pikáns vonatkozások szembeintővő tételét nem várt tapintatlanságnak minősítette.

Most pedig rendkívül érdekes **Rudnay** Béla főkapitányt ma két újságról előtt tett nyilatkozata. Ezek nyomtatásban megjelentek s a főkapitány nem látta szükségesnek megczafolni, tehát — úgy látszik — igazat is. Ez a két nyilatkozat a sajtóra vonatkozik, abból

— **Udvari bál Bécsben.** A Hofburg ünnepei teremben ma este volt az idén az első udvari bál. Ez az udvari bál csak egy dologban különböztét a hasonló ünnepektől. A bálon ugyanis nagyszámú új személyiség jelent meg. Utóhozértek: **Károly Lajos** főherceg két leánya, **Frigyes** főherceg legidősebb leánya, egy **Salvator** főherceg és egy **toskánai** főherceg, továbbá **Cumberland** hercegnék egy leánya ma vettek részt először a bálban. Azonkívül az új miniszterium és néhány új nagykövet és követ először jelentek meg a nyilvánosságban. Az udvar nyolc órakor jelent meg. A király Cumberland hercegnét és Cumberland hercegnét **Mária Jozefa** főhercegnét vezette, a királyt négy év óta helyettesíti. **Otto** főherceg **Stefánia** özvegy trónörökösét vezette és aztán következett a többi főherceg és főhercegné.

A táncban nagyon sokan vettek részt. A királyi érdeklődéssel nézte a táncoló párokat, miközben többször élénken társalgott, egyébként feltűnő hosszú ideig **Eulerburg** német nagykövettel, a kinek neve először szerepelt, mint a nagykövetség dnyenneje, továbbá **Gautsch**-sal és néhány más kiváló állásban levő személyiséggel. Végül a király több diplomatát is az arisztokrácia néhány fiatal nőjét mutatatta be magának. Tíz órakor az udvar visszavágt.

Az öltözékek közül a következő leírásról közölünk tudósítást:

Isabella főhercegné: fehér satin duchesse öltözetet viselt, melynek eleje és dereka fehér ezüsthímzéssel volt díszítve.

A **Cumberlandi hercegné**: pompás világos zöld pezu de chine öltözt, eleje és uszálya széles csipkés volánokkal díszítve. A derek szintén csipkével és fehér-illu chrysantheum-ágakkal díszítve.

Mária Lujza Cumberlandi hercegné: bájós robe de bal, fényes ezüst gazarból díszítve leírta díszítve. A derek finoman ráncozott szegélyű és gyöngyvirág-csokrokkal.

Anna toscanai nagyhercegné: fehér tulle-illusion, tulle-rúschekkel és fehér ibolyával díszítve, arany öv.

Esterházy Paula grófné: érme tulle selem-öltözet, sugar-alakú aranyhímzéssel, ezüst hímzési alapon. A ruha alja fehér satin-duchesse. A derek arany-hímzésű tulle, az öv érme-panne. A bal vállon egy rózsaszín.

Cziráky grófné, szül. Esterházy grófné: világos-szürke satin-duchesse, az eleje övel párhuzamosan csúsztatva díszítve, a derek fehér tulle, gardang ezüst hímzéssel és malmaison szegű-garnatúrral, mely hosszú szalagjalban a válltól a ruha végéig lehúzódt.

Héz grófné: velours épjéle mandarin-öltözék, széles, valódi csipkével körülvéve, a melyek harántosan voltak elhelyezve. A derek veloursból, valódi közbőllyal és viola-csokrokkal díszítve; a derek felső szegélye szintén csipkével körülvéve.

Lichtenstein hercegné, szül. Apponyi grófné: fehér satin-duchesse, a derek ezüsttel hímézve és fehér indiai mousselin-ből készült szalaggal körülvéve, domboru hímzéssel és rózsacsokrokkal.

Séchen grófné, szül. Mikcs grófné: pompás fehér satin-duchesse öltözet arany gazevolánokkal, az egész csipkével behorvát. A derek szintén csipkéből, rózsaszín malmaison-szegűkkel díszítve.

Esterházy Miklós hercegné, szül. Andrássy grófné: fehér moire, renaissance öltözék, a derek ezüsttel és gyöngyvel hímézve.

Podstatsky grófné: világos-szürke öltözet sáín-duchesse-ből, gardang hímézve; a derek fehér gaze, mandyngyongyval hímézve, két színben pompázó vörös övvel.

Missess Tower: tengerész-szaga öltözék, fleurs de velours-dereki, aranyszínű tulle, viola-csokrokkal.

— **A főispán köréből.** Emeltetik, hogy az idén a főispán köréből négy főispán állás van üresedésben s vár behatásra. Természetesen, hogy az állások behatolásának ügye a papsági körökkel foglalkoztatja s mindenki érdeklődéssel nézi a döntés elérésében van a két pozsonyi kanonok stánum. A bécsi Pázmány és a budapesti központi pappelvéi igazgatói áll

KIS HIRDETÉSEK

Ezen hirdetés rovata minden... TELEFON 6354.

Kis hirdetéseket... Burger Vilmos... Deutsches Julia... Nemecsek A.

Kék Ipolyát... Egy csavargós... A könyvvitel... Erdőőr.

Filozofus nevelő... Különfélé. Pénzközlés. Levelezésekre... Pályázatok.

Lakás és bérlet. A Bajza-utca... Amortizáció. Félház.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 300.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 200.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 100.000 korona nyerhető.

GYÜMÖLCS-FŐZELÉK-CONSERY-eket... Conserven-Actien-Gesellschaft... RINGLER JOSEF FIAI.

Arankomák, az állami magvizsgáló állomás által plombált... vörösherét és luczernamagot.

REICH JENŐ és TÁRSA... Meghívás. A palánki takarékpénztár.

XXVIII-ik évi rendes közgyűlését... Targyország. A palánki takarékpénztár igazgatósága.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 200.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 100.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 50.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 25.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 15.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 10.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 5.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 2.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 1.000 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 500 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 250 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 100 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 50 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 25 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 10 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 5 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 2.500 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 1.500 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 750 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 375 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 187.500 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 112.500 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 56.250 korona nyerhető.

Magyar királyi államvasutak. Pályázati hirdetmény. 28.125 korona nyerhető.

Budapest, Nagy Sándor könyvnyomdájából, IV., Pappnöve-utca 8. sz.